

Geaccrediteerd
door de SKGV
en NOBCO

Maart/april 2023

Steemsensitief werken: De mens teruggeven aan zichzelf

Als werkenden uitvallen, ligt dat vaak niet aan hen maar aan 'het systeem' in organisaties. In dit verrassende programma leer je om te doorzien hoe het systeem in elkaar zit en hoe dit leidt tot allerlei verbroken verbindingen tussen werkenden en de organisatie, collega's, het eigen handelen en zichzelf. Je leert om je begeleiding/behandeling daar gericht op aan te passen.

**4-daags professionaliseringstraject in het
Dominicanenklooster Huissen voor o.a.:**

- Geestelijk verzorgers
- Coaches
- Vertrouwenspersonen
- Psychologen
- Mindfulnesstrainers
- Vitaliteitstrainers

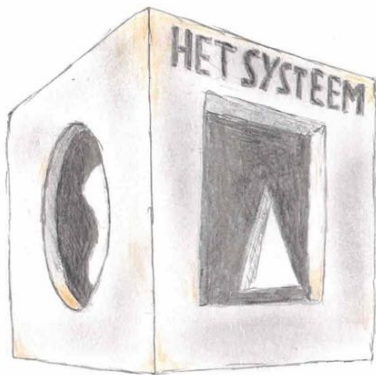

Kennis- en expertisecentrum
de menselijke maat &
systeemverandering in organisaties

Steeds meer werkenden lopen vast in 'het systeem'. Ze kunnen de ratrace niet meer aan en ontwikkelen uiteenlopende psychische klachten, zoals stress, burn-out, angst en depressie. Ook kunnen werkenden op sociaal, moreel en spiritueel niveau in de problemen komen. Onder invloed van het systeem ontstaan er allerlei verbroken verbindingen: tussen werkenden en de organisatie, collega's, het eigen handelen en zichzelf. Nodig zijn professionals die hen helpen om deze verbindingen te herstellen.

In dit verhelderende professionaliseringstraject leer je om te doorzien hoe het systeem in elkaar zit en hoe dit van invloed is op de psyche en binnenwereld van de mens. Hierdoor kun je werkenden gerichter begeleiden en hen teruggeven aan zichzelf.

Dirk de Wachter, psychiater:

*"Ik vergelijk onze tijdgeest met een speedboot, TINA genaamd: There Is No Alternative. Die boot vaart heel snel, en vooraan staan blitse jongens in dure pakken met hun haren in de wind magnumflessen champagne leeg te spuiten, terwijl hun mooie vrouwen kirren van plezier. Maar achteraan vallen mensen uit de boot, omdat het zo snel gaat en er geen relingen zijn. Door het geraas horen de succesboys dat niet. En achter die speedboot varen wij, de psychiaters en de psychologen, in rubberbootjes. Wij vissen de overboord gevallen sukkelaars op en geven ze droge kleren. Maar onze rubberbootjes kunnen amper volgen, waardoor het heel moeilijk is om die patiënten weer op de speedboot te krijgen. De overheid zegt nu dat die boot nog harder mag gaan, en dat de rubberbootjes van de psychiaters te duur zijn: 'Laten we de mensen zwemvesten geven, dan verdrinken ze ook niet.' Néé, die speedboot moet trager varen, en achteraan moet er een stevige reling komen, een sterke sociale zekerheid, zodat minder mensen in het water vallen. Want vergis u niet: de meesten hebben geen psychiatrische afwijkingen, maar zijn gewone mensen die de ratrace niet meer aankunnen."*¹

Steeds meer werkenden lopen vast in 'het systeem'. Ze kunnen de ratrace niet meer aan en ontwikkelen uiteenlopende psychische klachten, zoals stress, burn-out, angst en depressie. Ook kunnen werkenden op sociaal, moreel en spiritueel niveau in de problemen komen. Onder invloed van het systeem ontstaan er allerlei verbroken verbindingen: tussen werkenden en de organisatie, collega's, het eigen handelen en zichzelf. Nodig zijn professionals die hen helpen om deze verbindingen te herstellen.

De ratrace

Vandaag de dag wordt er veel gevraagd van professionals. Steeds meer mensen lopen tegen de grenzen aan van hun vermogen om zich aan te passen aan de werk-, regel- en prestatiedruk binnen organisaties. Ook kunnen ze de ervaring hebben dat ze als pionnen op een schaakbord heen weer worden geschoven, dat ze het werk waar het hen ooit om ging verloren hebben, of dat hun werk zinloos of onethisch is. Sommigen proberen te agenderen wat er binnen de organisatie misgaat. Maar vaak komen ze tot de ontdekking dat hun stem niet wordt gehoord.

Het systeem

Het is dan ook niet zo vreemd dat de cijfers rondom bijvoorbeeld stress en burn-out verontrustend hoog zijn, ondanks de talloze preventieprogramma's. Mensen worden ziek, vallen uit en komen terecht bij bijvoorbeeld geestelijk verzorgers, coaches, vertrouwenspersonen, psychologen en mindfulness- en vitaliteitstrainers. In deze beroepsgroepen is er, onder invloed van cultuurkritische denkers zoals Dirk de Wachter, een toenemend bewustzijn dat het probleem ligt bij 'het systeem': het samenhangende geheel van praktijken en denkbeelden binnen organisaties waarbij mensen in de knel komen, niet omdat er iets mis is met hen, maar omdat er te weinig oog is voor de menselijke maat.

Psycho-educatie én systeemeducatie

Wat betekent dit voor de begeleiding en behandeling van zieke en uitgevallen professionals? Een belangrijke taak van zorg- en begeleidingsprofessionals is om de werkgerelateerde psychische klachten en existentiële problemen van cliënten in een breder systeem perspectief te plaatsen.

Dit zouden we *systeemeducatie* kunnen noemen, in aanvulling op de bekende praktijk van psycho-educatie. Systeemeducatie helpt een cliënt bijvoorbeeld om in een weerbarstige werkomgeving concrete keuzes te maken. Bij 'keuzeruimte' wordt vaak de nadruk gelegd op de ruimte die ontstaat door inzicht in en vertrouwdheid met de eigen psyche en binnenwereld. In aanvulling daarop is het echter ook van belang dat cliënten inzicht krijgen in de manier waarop organisaties in elkaar zitten en waar bepaalde weerbarstige werkpraktijken vandaan komen. Dit inzicht is nodig om te kunnen onderscheiden: waar ligt welke verantwoordelijkheid, en wat kan ik in mijn werkomgeving veranderen en wat niet?

Een ander voorbeeld is dat systeemeducatie een cliënt helpt om realistischer en met meer compassie naar zichzelf te kijken. Als professionals uitvallen denken ze vaak dat het aan henzelf ligt. Door systeemeducatie ontstaat er een heel ander perspectief op deze overtuiging. Professionals ontdekken bijvoorbeeld dat hun klachten en problemen (deels) een logisch gevolg zijn van de systematische weeffouten in organisaties, en dat ze daarin niet de enige zijn.

Leren uitzoemen

De belangrijkste vaardigheid die je bij het geven van systeemeducatie nodig hebt, is: leren uitzoemen. Je zoomt uit van de particuliere situatie van je cliënt naar het breed-maatschappelijke verschijnsel van weerbarstige werkpraktijken, en vooral naar de logica daarachter. De vaardigheid om te leren uitzoemen noemen wij: *systeemsensitief werken*. Dit betekent dat je analytisch inzicht hebt in de werkomgevingen waarin professionals klachten ontwikkelen en dat je je begeleiding en behandeling daar gericht op aanpast.

Wat leer je?

In dit professionaliseringstraject maak je de beginselen eigen van systeemssensitief werken.

Je ontwikkelt **kennis en inzicht**:

- je hebt inzicht in de manier waarop 'het systeem' in organisaties in elkaar zit en in de weerbaarheid ervan;
- je hebt inzicht in de logica achter veelvoorkomende 'weeffouten' in organisaties, waaronder problematische / onveilige machtsverhoudingen en het niet-gehoord- worden van medewerkers;
- je hebt inzicht in de wijze waarop de identiteit, eigenwaarde, denkpatronen en maatstaven van mensen zich ontwikkelen onder invloed van het systeem;
- je bent bekend met diverse systeemssensitieve technieken, waaronder: systeemssensitief waarnemen, het geven van systeemeducatie, en werken met mensbeelden;
- je bent bekend met een reflectiemodel voor systeemssensitief werken.

Je ontwikkelt **vaardigheden**:

- je kunt veelvoorkomende systeemkenmerken in organisaties herkennen;
- vanuit een systeemperspectief kun je de hulpvraag van cliënten verhelderen in relatie tot de bredere context waarin ze werken;
- je kunt cliënten in weerbarstige werksituaties vanuit een systeemperspectief begeleiden, bijvoorbeeld rondom negatieve gedachtenpatronen; het aangeven van grenzen; het bijstellen van een zelfbeeld; en het onderscheiden van wat tot de eigen verantwoordelijkheid behoort en wat tot die van de organisatie;

- je kunt cliënten helpen om zich beter verstaanbaar te maken binnen de organisatie, bijvoorbeeld in moeizame gesprekken met een manager;
- je kunt cliënten helpen om meer compassie en wijsheid ten aanzien van zichzelf te ontwikkelen (*common humanity* in relatie tot schadelijke werkomgevingen);
- je kunt cliënten vanuit een systeemperspectief begeleiden bij het herbronnen / het opnieuw in verbinding komen met de eigen innerlijke bronnen;
- in je eventuele rol als bemiddelaar en pleitbezorger van cliënten kun je een systeemperspectief integreren, met het oog op beleidsvorming rondom psychosociale arbeidsbelasting (PSA) en het ontwikkelen van meer humaniteit in de organisatie;
- met behulp van een reflectiemodel voor systeemssensitief werken kun je reflecteren op je eigen professionele handelen en dit, vanuit een kritisch systeembewustzijn, op je eigen wijze doorontwikkelen;
- je kunt met een frisse systeem blik naar je eigen werkpraktijk kijken: je werkt misschien zelf ook in een werkomgeving die systeemkenmerken vertoont en van invloed is op je psyche en binnenwereld.

Je ontwikkelt **attituden**:

- je ontwikkelt een meer kritische houding ten aanzien van veelvoorkomende schadelijke werkpraktijken en systeemgerelateerde conventies;
- Je bent je bewuster van je eigen morele kompas in relatie tot systeemvraagstukken.

Ervaringen van een deelnemer

“Als coach en trainer voor artsen zag ik de afgelopen jaren steeds meer morele stress ontstaan bij mijn cliënten: ze kunnen steeds minder tijd en aandacht besteden aan de patiënt door steeds meer onzinnige eisen en taken en ze voelen zich machteloos daar iets aan te veranderen. Ik voelde als coach steeds meer een moreel dilemma: doe ik wel het juiste door deze artsen te helpen overeind te blijven in een 'ziek' systeem? In dit proces kwam de training 'systeemsensitief werken' van Angela Stoof als geroepen.

De training heeft mij een heel goed inzicht gegeven in het ontstaan en de bestending van 'het systeem' en de gevolgen daarvan in de praktijk. Het heeft me een nieuwe blik gegeven en ik kan met meer mildheid naar alle spelers in het systeem kijken. Door op deze manier uit te zoomen heb ik weer handvatten om met een cliënt in te zoomen op zijn of haar specifieke situatie en zijn er nieuwe mogelijkheden om, op een gezonde, (zelf-)compassievolle manier, in beweging te komen.

Het is duidelijk dat Angela kan bogen op enorm veel kennis uit verschillende gebieden. Ze heeft deze kennis weten om te vormen tot een inspirerende, inzichtgevende training met verrassende werkvormen. De training is zeer waardevol voor iedereen die 'mensen-mensen' begeleidt: in de zorg, het onderwijs, de hulpverlening en zo voort. Ik raad 'systeemsensitief werken' dan ook van harte aan!”

Marga Gooren

*Coach/trainer voor artsen, huisarts n.p.
(Mede-)auteur Hart voor de dokter en
Veerkracht voor vrouwelijke artsen.
Aqualime.nl*

Docent

Het programma wordt verzorgd door dr. Angela Stoof. Angela heeft een achtergrond in Cognitieve Psychologie, Theologie en Informatiekunde. Ook volgde ze een postacademische opleiding tot Mindfulnesstrainer. Ze heeft 15 jaar in het hoger onderwijs gewerkt, onder andere als onderzoeker, projectleider, beleidsmedewerker, onderwijsontwikkelaar en docent. Daarnaast heeft ze ervaring met het werken met kwetsbare doelgroepen in de zorgsector. Angela is oprichter en eigenaar van De Milde Organisatie.

Persoonlijke aandacht op een gastvrije plek

Het professionaliseringstraject is opgezet als een intensief, kleinschalig programma met veel persoonlijke aandacht. We werken in de sfeervolle bibliotheek van het Dominicanenklooster in Huissen. Dit gastvrije klooster ligt op een prachtige locatie aan de oevers van de Rijn, nabij wandelgebieden en het historische centrum van Huissen. Tijdens de lunchpauze genieten we van een uitgebreid buffet in de authentieke refect. Ook is er gelegenheid om een bezoek te brengen aan de schitterende kloostertuin, kapel en stilteruimte.

Professionaliseringstraject Systemensensitief werken

Programma

Maart – april 2023

Lesdag 1: De mythe van de maakbare mens

9.45 Ontvangst met koffie en thee

10.00 Ochtendprogramma:

- Welkom en kennismaking
- Inleiding op de centrale casus
- Interactieve lezing: inzicht ontwikkelen in en herkennen van het systeem; inleiding hedendaagse managementleer

12.30 Lunchpauze (lunchbuffet; evt. bezoek aan kloostertuin, kapel)

13.30-17.00 Middagprogramma:

- Interactieve lezing (vervolg): managementleer & onderliggende mens- en wereldbeelden; invloed op de psyche/binnenwereld van de mens
- Huiswerk bespreken (voorbereiding: 1 uur) en oefenen met kijkvensters
- Integratie en afronding
- Huiswerk (ca. 2 uur): eigen casuïstiek en literatuur met leesvragen

Lesdag 2: Paradigmatheorie: het weerbarstige systeem

9.45 Ontvangst met koffie en thee

10.00 Ochtendprogramma:

- Huiswerk bespreken
- Interactieve lezing: leren waarom het systeem zo weerbarstig is; inleiding paradiigmatheorie; inzicht krijgen in aspecten als macht, belangen, communicatieproblemen, en de menselijke behoefte aan houvast; aanknopingspunten voor verandering

12.30 Lunchpauze (lunchbuffet; evt. bezoek aan kloostertuin, kapel)

13.30-17.00 Middagprogramma:

- Een filosofisch gesprek: dieper inzicht ontwikkelen in de weerbarstigheid van het systeem m.b.t. elkaar versterkende praktijken (managementleer, politiek, wetenschap, psychologie/psychiatrie)
- Huiswerk bespreken & toepassen van inzichten op casus
- Belang van een binnenperspectief / innerlijkheid / zijnsmodus
- Integratie en afronding
- Huiswerk (ca. 2 uur): morele reflectie (incl. herkennen wanneer je als professional wordt ingelijfd in het systeem); eigen casuïstiek en literatuur met leesvragen

Data en tijden:

Lesdag 1: Dinsdag 7 maart 2023 (10.00 – 17.00)

Lesdag 2: Dinsdag 14 maart 2023 (10.00 – 17.00)

Lesdag 3: Dinsdag 28 maart 2023 (10.00 – 17.00)

Lesdag 4: Dinsdag 11 april 2023 (10.00 – 17.00)

Lesdag 3: Werken met mensbeelden & systeemeducatie

9.45 Ontvangst met koffie en thee

10.00 Ochtendprogramma:

- Huiswerk bespreken
- Interactieve lezing: systeemsensitief werken in de praktijk; principe van nataliteit en morele helderheid; cliënten helpen om kritisch bewustzijn te ontwikkelen en in beweging te komen; het belang van de eigen maat en van alternatieve identiteitsverlenende verhalen

12.30 Lunchpauze (lunchbuffet; evt. bezoek aan kloostertuin, kapel)

13.30-17.00 Middagprogramma:

- Rollenspellen: vraagverheldering i.r.t. een weerbarstige werksituatie; moeizame communicatie met een manager; zicht krijgen op je eigen maat
- Integratie en afronding
- Huiswerk (ca. 4 uur): eigen casuïstiek; eindopdracht

Lesdag 4: Systemensensitief werken: best practices

9.45 Ontvangst met koffie en thee

10.00 Ochtendprogramma:

- Huiswerk bespreken
- Werken met een reflectiemodel voor systeemsensitief werken
- Inspiratietafel

12.30 Lunchpauze (lunchbuffet; evt. bezoek aan kloostertuin, kapel)

13.30-17.00 Middagprogramma:

- Presentatie eindopdracht
- Best practices: gesprek met **Marga Gooren**, coach/trainer voor vrouwelijke artsen & huisarts n.p.; Marga vertelt over haar best practices m.b.t. systeemsensitief werken
- Losse eindjes
- Evaluatie
- Afronding onder het genot van een hapje en drankje

Opzet

De rode draad in het programma wordt gevormd door een waargebeurde casus in een grote zorgorganisatie. Aan de hand van openbare documenten en geanonimiseerde ervaringsverhalen ga je je oog trainen: wat gaat er mis in deze organisatie, welke achterliggende (systeem)patronen kun je onderscheiden, wat doet dit met de psyche en binnenwereld van de medewerkers, met welke klachten en problemen vallen ze uit, en hoe zou, in de begeleiding/behandeling van deze mensen, een systeemperspectief behulpzaam kunnen zijn? Parallel hieraan werk je aan casuïstiek uit je eigen beroepspraktijk.

Tijdens de lesdagen maken we gebruik van verschillende werkvormen, zoals het filosofische gesprek, interactieve lezingen, rollenspellen, korte oefeningen, werken in kleine groepjes en individuele reflectie en integratie.

Theoretisch gezien is het programma vooral gebaseerd op Marjolein Quené's (2018)² analyse van de hedendaagse managementleer; de paradigmatheorie van Thomas Kuhn (1962)³ en het concept 'morele helderheid' van Susan Neiman (2008)⁴. Daarnaast gebruiken we inzichten vanuit o.a. de kritische psychologie en psychiatrie, organisatiekunde, politiek, filosofie en spiritualiteit. Deelnemers ontvangen een uitgebreide gethematiseerde literatuurlijst (facultatief te lezen).

Praktische informatie

- Doelgroep: professionals die preventieve, curatieve en/of niet-oplossingsgerichte begeleiding geven bij werkgerelateerde psychische klachten en existentiële problemen, zoals: geestelijk verzorgers, coaches, vertrouwenspersonen, psychologen, mindfulness- en vitaliteitstrainers
- Accreditaties: door SKGV (5 PE-punten in de categorie Vakbekwaamheid) en NOBCO (24 PE-uren).
- Niveau programma: hbo/wo-master (vooropleiding minimaal hbo-bachelor of daaraan gelijkwaardig)
- Tijdsinvestering: 37 uur (incl. 9 uur voorbereiding/huiswerk)
- Aanwezigheid: 100% (vervangende opdracht met geluidsopnamen mogelijk)
- Max. aantal deelnemers: 10
- Locatie: Dominicanenklooster Huissen, Stadsdam 1, 6851 AH, Huissen
- Kosten: € 1095,- excl. btw., incl. studiemateriaal, lunch, certificaat.

Vragen en aanmelden

Wil je je aanmelden, heb je vragen, of wil je liever eerst meedoen aan de online proeverij (zie volgende pagina)?

Neem dan contact op met Angela Stoof:
angela@demildeorganisatie.nl
06 - 23 33 04 74.

Online proeverij

Ben je geïnteresseerd in het professionaliseringstraject, maar weet je nog niet zeker of het iets voor je is? Meld je dan aan voor de gratis online proeverij 'Kennismaken met systeemsensitief werken'.

In deze proeverij krijg je een beter beeld van wat systeemsensitief werken inhoudt, wat de meerwaarde ervan is en voor welke doelgroepen deze manier van werken geschikt is. Ook krijg je meer inzicht in de ontstaansgeschiedenis van systeemsensitief werken. De proeverij bestaat uit een inhoudelijke inleiding waarna je gelegenheid hebt om vragen te stellen.

De online proeverij wordt meerdere keren per jaar aangeboden. Kijk voor actuele data en tijden op www.demildeorganisatie.nl/agenda.

Van harte welkom!

Colofon

Credits:

Tekst en opmaak:
© 2022, De Milde Organisatie

Tekeningen:
Ger Hermsen, Angela Stoof

Foto's:
Bart van Dieken, Angela Stoof

Bronnen:

¹ HUMO. (30 december 2019). *Dirk De Wachter & Paul Verhaeghe: 'Het normale leven is waanzin geworden, maar we merken het niet eens'*. Artikel geraadpleegd via www.humo.be.

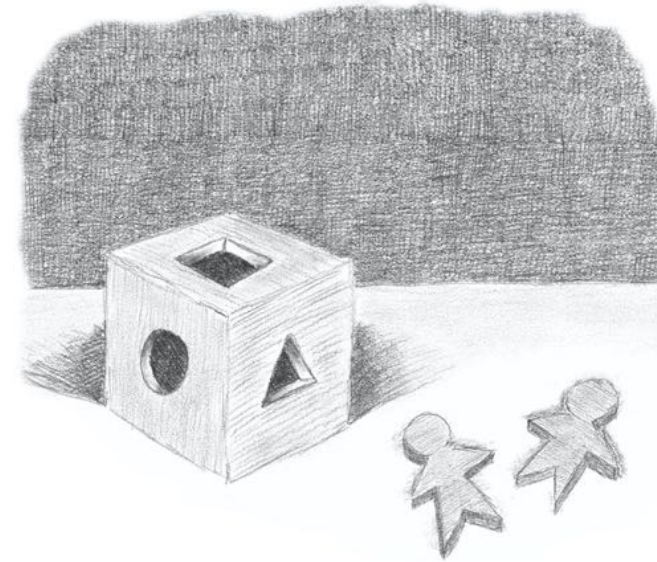
² Quené, M. (2018). *Voorbij de managementmaatschappij: De invloed van management op werk, democratie en vrijheid*. Rotterdam: Lemniscaat.

³ Kuhn, T. S. (1962). *The structure of scientific revolutions*. Chicago / London: University of Chicago.

⁴ Neiman, S. (2008). *Morele helderheid: Goed en kwaad in de 21e eeuw*. Amsterdam: Ambo / Anthos.

Algemene voorwaarden:

Op het aanbod in deze folder zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, te vinden op www.demildeorganisatie.nl.

Kennis- en expertisecentrum
de menselijke maat &
systeemverandering in organisaties

Stadsdam 1, 6851 AH, Huissen
E: info@demildeorganisatie.nl | T: 06 - 23 33 04 74
KVK: 81708106

www.demildeorganisatie.nl